

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ŞƏKİ-ZAQATALA İQTİSADI REGIONUNUNDA BİBLİOQRAFİK FƏALİYYƏTİN TƏŞKİLİNİN BƏZİ MƏSƏLƏLƏRİ

Xəlil İsmayilov

*Kitabxana resursları və informasiya axtarış sistemləri kafedrasının müdiri,
BMT yanında Beynəlxalq İnteraksiya Akademiyasının həqiqi üzvü,
Əməkdar mədəniyyət işçisi, tarix üzrə elmlər doktoru, professor*

Nadir İsmayilov

*Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının müdiri, BMT yanında Beynəlxalq
İnteraksiya Akademiyasının həqiqi üzvü,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent*

Daşqın Məhəmmədli

Kitabxana resursları və informasiya axtarış sistemləri kafedrasının müəllimi

***Некоторые вопросы организации библиографической деятельности в
Шеки-Загатальском экономическом районе Азербайджанской Республики***

Резюме:Статья посвящена библиографической деятельности, методологии ее организации и научно-теоретическому обобщению состояния организации библиографической деятельности в Шеки-Загатальском экономическом регионе. Анализируются библиографические информационные ресурсы региона, функциональные возможности библиографической деятельности в библиотечно-информационной инфраструктуре, обобщаются перспективы существующих проблем и их решений.

Some problems of organization of bibliographic activity in Shaki-Zagatala economic region of the Azerbaijan Republic

Abstract: The article is deals with the bibliographic activity, the methodology of its organization and shown the scientific-theoretical summarization of the organization of bibliographic activity in the Shaki-Zagatala economic region. The bibliographic information resources of the region, the functional capabilities of bibliographic activity in the library-information infrastructure system are analyzed on the existing problems in this fields and their solutions is shown and perspective problems generalized

Açar sözlər: bibliografiya, bibliqrafik informasiya, bibliqrafik fəaliyyət, Şəki-Zaqatala İqtisadi regionu, informasiya, sənəd, kitabxana, MKS, kitabxanaçı.

Ключевые слова: библиография, библиографическая информация, библиографическая деятельность, Шаки-Загатальский экономический район, информация, документ, библиотека, ЦБС, библиотекарь

Keywords: bibliography, bibliographic information, bibliographic activity, Shaki-Zagatala Economic region, information, document, library, MLS, librarian

Yeni informasiyalaşdırılmış cəmiyyət şəraitində Azərbaycan Respublikasında kitabxana quruculuğunun müasir mərhələsinin qanunauyğunluqlarına müvafiq olaraq kitabxanaların funksiyaları mürəkkəbləşmiş, cəmiyyətin həyatında,

informasiya işinin ümumi sistemində onların rolu yüksəlmişdir. Bununla əlaqədar olaraq kitabxanalar qarşısında yeni-yeni tələblər qoyulur. Bu tələblərdən biri əhaliyə göstərilən biblioqrafik xidmətin səviyyəsini yüksəltməkdən ibarətdir.

Elmin inkişafı, onun yeni problemlərinin yaranması biblioqrafik xidmətin təşkilinin forma və məzmununa tələbatın artması zərurətini yaradır. Bu işdə isə biblioqrafiyanın əsas vəzifəsi oxucuya onu maraqlandıran ədəbiyyata dair tam, dolğun, dəqiq və operativ məlumatı çatdırmaqdır. Bunun üçün isə hər bir kitabxanada olduğu kimi, Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sistemində də (MKS) biblioqrafik işi düzgün təşkil etmək və elmi şəkildə əsaslandırılmış soraq-biblioqrafiya aparatı yaratmaq lazımdır.

MKS-də biblioqrafik fəaliyyətin təşkili dedikdə, bütün biblioqrafik vasitələrdən istifadə etməklə kitabxananın öz vəzifələrini müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsinə yönəldilmiş kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur [6, s.92]. Bu işin təşkilati-funksional quruluşu bir sıra xarici və daxili amillərdən asılıdır. Birinciyə kitabxananın tipi, onun əsas vəzifələri, idarə mənsubiyyəti fərdi və kollektiv abonentlərin tərkibi və fondun həcmi daxildir. Daxili faktorlardan aşağıdakıları göstərmək olar: fondun miqdarı, ştatda olan işçilərin sayı, onların peşə hazırlığının səviyyəsi, avtomatlaşdırma vasitələrindən istifadə dərəcəsi və s.

Bütün tip kitabxanalarda olduğu kimi MKS-lərdə də biblioqrafik fəaliyyətin əsas istiqamətlərinə aşağıdakılar daxildir:

- soraq-biblioqrafiya aparatının (SBA) təşkili;
- biblioqrafik vəsaitlərin tərtibi;
- biblioqrafik informasiya xidməti;
- soraq-biblioqrafiya xidməti;
- tövsiyə biblioqrafiya fəaliyyəti;
- metodiki iş və məsləhətlər;
- biblioqrafik biliklərin təbliği;
- kitabxanaların elmi-tədqiqat fəaliyyəti. [5, s.22]

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan rayonlarının MKS-lərində biblioqrafik fəaliyyətin səmərəli təşkili üçün aşağıdakılar nəzərə alınır:

Biblioqrafik işin elmi əsaslandırılmış planlaşdırılması; şöbələr arasında səmərəli iş bölgüsü; kadrların düzgün yerləşdirilməsi; biblioqrafiya işinin əlaqələndirilməsi; əməyin elmi təşkili; biblioqrafik proseslərə normaların tətbiqi; əməkdaşların ixtisaslarının artırılması. [5, s.24].

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonlarının MKS-lərində biblioqrafik işin təşkilinin özünəməxsus xüsusiyyətləri vardır. Onlar aşağıdakılardır:

1. Bütün sistem üzrə biblioqrafik fəaliyyətə rəhbərlik edən mərkəzi kitabxananın təşkilədiçi rolu.
2. Ayrı-ayrı biblioqrafik proseslərin mərkəzləşdirilmiş şəkildə yerinə yetirilməsi.
3. Sistemin yarım bölmələrinin ixtisaslaşmış fəaliyyəti.
4. Texnoloji sənədlərin vahidləşdirilməsi.
5. Sistemin mərkəzi kitabxanası ilə, filial kitabxanaları arasında ciddi istehsalat əlaqəsinin olması.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərinin biblioqrafiya şöbələri öz işini vahid plan əsasında aparır, hər il görəcəyi işi planlaşdırır və bu plan əsasında da fəaliyyət göstərir.

Mərkəzləşmiş kitabxanalar bir-birindən ayrılıqda deyil, bir-biri ilə əlaqədar, bir-birini tamamlayan vahid sistem kimi fəaliyyət göstərir. Zəngin və böyük fonda, güclü Soraq Biblioqrafiya Aparatına (SBA), informasiya işinin təşkili imkanına malik olan mərkəzləşmiş sistemlər əhaliyə biblioqrafik xidmət prosesini keyfiyyətə yeni mərhələyə qaldırdı. Mərkəzləşmə kütləvi kitabxana şəbəkələrinin idarə olunmasına, kitabxanalarda əməyin elmi əsaslar üzərində yenidən qurulmasına səbəb oldu. Mərkəzi kitabxana ilə filiallar arasında daha operativ əlaqənin yaranması oxucu sorğularının daha operativ ödənilməsinə şərait yaradır.

Bütün bunlarla yanaşı, biblioqrafik fəaliyyətin təşkilində MKS-lər üçün eyni olan bir sıra faktorlar vardır. Onlar aşağıdakılardır:

- bütün sistem üzrə biblioqrafik fəaliyyətə rəhbərlik edən mərkəzi kitabxananın təşkilədiçi rolu;
- ayrı-ayrı biblioqrafik proseslərin mərkəzləşdirilmiş şəkildə yerinə yetirilməsi;
- sistemin yarımölmələrinin ixtisaslaşdırılmış fəaliyyəti. [11, s.83]

Mərkəzləşdirilmiş kütləvi kitabxanalar sistemində xüsusi metodiki-biblioqrafiya şöbəsi yaradılır. Bununla əlaqədar olaraq biblioqrafik sistemin təşkili yeni keyfiyyətlər kəsb etməyə başlayır. MKS-lərdə biblioqrafik fəaliyyətin müasir vəzifələri onun təşkilinə, həcminə və eləcə də kitabxanaçının hazırlıq dərəcəsinə qarşı yeni tələblər irəli sürür.

Kütləvi kitabxanaların mərkəzləşdirilməsi soraq-biblioqrafiya və biblioqrafik məlumat xidmətinin keyfiyyətini daha da artırmağa, mərkəzi kitabxana ilə filialların vəzifələrini dəqiqləşdirməyə, daha təkmilləşdirilmiş soraq-biblioqrafiya aparatının təşkilinə, başqa sistem və idarə kitabxanalarının biblioqrafik fəaliyyətlərini əlaqələndirməyə imkan verir.

MKS-in biblioqrafiya işi biblioqrafiya şöbəsi tərəfindən işlənmiş vahid plan əsasında aşağıdakı istiqamətlərdə aparılır:

Soraq-biblioqrafiya aparatının təşkili, soraq və biblioqrafik informasiya xidməti, mütaliyəyə rəhbərlikdə tövsiyə vəsaitlərindən istifadə olunması, filiallara metodiki köməklik, kitabxana işçilərinin biblioqrafik ixtisasının artırılması. [4, s.87; 8, s.29]

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərinin biblioqrafiya şöbələri sistemin bütün oxucularına biblioqrafik xidmət göstərir. Biblioqrafiya şöbəsi filiallarla birlikdə soraq-biblioqrafiya aparatının tərkibini müəyyənləşdirir, filialların bütün sistem üzrə biblioqrafiya işlərinin əlaqələndirilməsini təşkil edir.

Mərkəzi kitabxana başqa idarə kitabxanalarının biblioqrafik fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsini həyata keçirir ki, bu da oxuculara biblioqrafik xidmətin keyfiyyətini yaxşılaşdırır, təkrarçılıq və paralelizmi aradan qaldırır. Kitabxanalar arasında biblioqrafik fəaliyyətin inkişaf etdirilməsinin əsas mənbəyi şəhər və rayonlarda xüsusi əlaqələndirmə şuralarının yaradılmasıdır. [7, s.99]

MKS-də bibliografiya işinin optimal təşkili, həm də texnoloji proseslərin normativləşdirilməsindən və işçilərin dəqiq iş rejimindən də asılıdır.

Ümumiyyətlə, hər bir MKS-nin təşkili və fəaliyyəti aşağıdakı sənədlərlə tənzimlənir.

1. Dövlət kütləvi kitabxanalarının mərkəzləşdirilməsi haqqında Əsasnamə.
2. Mədəniyyət orqanlarının əmr və sərəncamları.
3. Metodiki mərkəzlərin tövsiyələri.
4. Mərkəzi kitabxana, MUK və kitabxana-filiallar haqqında Əsasnamə.
5. Şöbələr, bölmələr, qruplar haqqında Əsasnamə.
6. MKS işçilərinin vəzifə təlimatları.
7. Kitabxanadan istifadə qaydaları.
8. Daxili əmək intizamı qaydaları.
9. Əsas texnoloji proseslərin təşkili üzrə təlimatlar. [7, s.39; 16, s.28]

MKS-in quruluşu oxuculara kitab verilişinin tərkibindən və miqdarından, sistemə daxil olan kitabxana filialların sayından asılıdır. Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan iqtisadi rayonların MKS-lərinin baş müəssisəsi hər rayonun özünün mərkəzi kitabxanası hesab olunur. O, bütün kitabxanaların fəaliyyətinə rəhbərlik edir: mərkəzləşdirilmiş sistemin işinə dair plan və hesabatları tərtib edir, müəyyən müddətdə onları baxılmaq və təsdiq etmək üçün mədəniyyət şöbəsinə təqdim edir; yeni ədəbiyyatın komplektləşdirilməsini və işlənməsini mərkəzləşdirilmiş şəkildə həyata keçirir, onların uçotunu və operativ şəkildə kitabxana-filiallara çatdırılmasını təmin edir; sistemin bütün oxucularının istifadə etməsi üçün mərkəzi kataloq və kartotekalar təşkil edir, informasiya bülletenləri çap etmək, yerli mətbuatda siyahılar dərc etmək yolu ilə MKS-nin fondunda olan ədəbiyyatın təbliğini təşkil edir; ümumiləşdirir, yayır və tətbiqinə nəzarət edir; kitabxana filialların bədii tərtibat işinə kömək edir, onların avadanlıq və kitabxana texnikası ilə təmin edilməsi üçün cavabdeh olur; yuxarı metodik mərkəzlə, digər idarə və sistemlərin kitabxanaları və MKS-ləri ilə əlaqəni həyata keçirir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionunun tərkibinə daxil olan rayonların mərkəzi kitabxanalarının əsas struktur bölmələri əsasən eynidir:

1. Oxuculara xidmət şöbəsi
2. Ədəbiyyatın komplektləşdirilməsi və işlənməsi şöbəsi.
3. Vahid fondun təşkili və KAA şöbəsi.
4. Metodiki və bibliografik işlər şöbəsi.
5. Regional kitabxana-informasiya mərkəzi. [14]

Yerli şəraitdən asılı olaraq oxuculara fərqli xidməti təkmilləşdirmək məqsədilə mərkəzi kitabxanada ixtisaslaşdırılmış bölmə və şöbələr yaradılmışdır.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində işin təşkili, fondun yeni ədəbiyyat üzrə komplektləşdirilməsi sahəsində Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin M.F.Axundov adına Milli Dövlət Kitabxanası tərəfindən verilmiş göstərişlərin və tövsiyələrin əhəmiyyəti böyük olmuşdur.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonlarının MKS-lərində müvafiq iş planına uyğun olaraq vahid fonda daxil olmuş yeni ədəbiyyatın komplektləşdirilməsi, uçotu və təbliği ilə əlaqədar tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Həmçinin vahid fondu əhatə edən çap əsərlərindən digər informasiya daşıyıcılarından istifadə etməklə kitabxana, biblioqrafiya və informasiya xidmətləri göstərilmişdir.

Əhaliyə kitabxana xidmətinin təşkili məqsədilə Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində kitabxana proseslərinin məzmun etibarlı ilə müasir formalarda tədbirlər keçirilmişdir. Bu məqsədlə müntəzəm olaraq oxucu qurupları təhlil edilir, onların maraqları öyrənilərək müvafiq kütləvi iş aparılır. Oxuculara xidmətin operativ təşkili məqsədilə onların müxtəlif istiqamətlərdəki sorğularının yerinə yetirilməsi, fondların mühafizəsi işləri aparılmış, kütləvi tədbirlər keçirilmişdir.

Balakən MKS-nin nümunə kimi götürsək, MKS-in vahid fondunda 2006-cı ildə 666583 nüsxə ədəbiyyat vardır. Vahid fonda hesabat ilində 4513 nüsxə kitab daxil olmuşdur. Daxil olmuş ədəbiyyatın 4077 nüsxəsi latın qrafikası ilə nəşr edilmiş Azərbaycan dilində ədəbiyyat olmuşdur. [14]

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların mərkəzləşdirilmiş kitabxana sisteminə 2009-cu ildə müxtəlif mənbələrdən ədəbiyyat daxil olmuşdur: Prezidentin sərəncamına əsasən, ABŞ səfirliyindən, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyindən, Mədəniyyət və Turizm şöbəsindən, Dövlət İdarəçilik Akademiyasından, F.Köçərli adına kitabxanadan, Həmkarlar İttifaqından, Müəlliflər tərəfindən və s. daxil olmuşdur.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionunun tərkibinə daxil olan rayonlarının MKS-lərində biblioqrafik işin təşkili məsələlərindən danışarkən, birinci növbədə, sistemin SBA-nın təşkili və onun tərkib hissələrindən ayrı-ayrılıqda danışmaq lazımdır.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionunun tərkibinə daxil olan rayonların MKS-lərində SBA-nın tərkibinə aşağıdakılar daxildir.

1. Soruq və biblioqrafik nəşrlər fondu
2. Kataloq və kartoteka sistemi.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionunun tərkibinə daxil olan rayonların MKS-lərində mərkəzi kitabxananın soruq və biblioqrafik nəşrlər fondu dörd tərkib hissədən ibarətdir. Bu fond metodiki biblioqrafiya şöbəsində açıq rəf üsulu şəraitində yerləşdirilmişdir. Soruq nəşrlərinin vahid nüsxələri oxucular tərəfindən yalnız kitabxananın daxilində istifadə edilir və evə verilmir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində mərkəzi kitabxanasının soruq və biblioqrafik nəşrlər fondunun birinci tərkib hissəsini əsas və direktiv xarakterli nəşrlər, ikinci qrup materiallara məlumat nəşrləri, üçüncü qrupa biblioqrafik nəşrlər, dördüncü qrupun tərkibinə ödənilmiş arayışlar fondu daxildir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan rayonların MKS-lərində mərkəzi kitabxanasının soruq və biblioqrafik nəşrlər fondunda rəsmi sənədlər, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, müxtəlif mövzu məcmuələri və Azərbaycan Respublikasının qanun və qərarlar məcmuəsi, rayonların sosial-iqtisadi və mədəni inkişafına dair dövlət sənədləri toplusu, kitabxana-biblioqrafiya və informasiya

xidməti sahəsi üzrə dövlət siyasətini əks etdirən sənədlər toplusu və s. vardır. [1;2;3;12;13]

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində mərkəzi kitabxanasının soraq və biblioqrafik nəşrlər fondunda müxtəlif tipli məlumat kitablarının toplanmasına da xüsusi fikir verilir. Belə kitablardan “Təbliğatçının məlumat kitabı”, “Tibb işçisinin məlumat kitabı”, “Kitabxanaçının məlumat kitabı”nı qeyd etmək olar. Kitabxananın soraq fondunda biblioqrafik vəsaitlərin toplanmasına da diqqət verilir. Burada olan vəsaitlərin əksəriyyəti Azərbaycanla bağlıdır. Azərbaycanın şair və yazıçılarının həyat və yaradıcılığı haqqında tərtib edilmiş şəxsi biblioqrafik göstəricilərdən S.Rüstəm, S.Vurğuna, R.Rzaya, M.İbrahimova, M.S.Ordubadıy, M.Füzuliyə, N.Gəncəviyə, Elçinə, İ.Əfəndiyeva həsr olunmuş göstəricilər oxucuların sorğularını ödəməkdə böyük əhəmiyyətə malikdirlər. Azərbaycan ədəbiyyatı nümayəndələrinə, görkəmli elm və mədəniyyət xadimlərinə həsr edilmiş şəxsi göstəricilərin əksəriyyəti fondda əks olunmuşdur. Burada həmçinin “Azərbaycan kitabı”nın I cildi, II cildin I kitabı, “Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığı (1920-1975)”, “Azərbaycan ədəbiyyatının beynəlxalq əlaqələri” adlı vəsaitlər də mövcuddur. [10, s.99]

Qeyd etmək lazımdır ki, Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində Mərkəzi Kitabxanasının xidmət şöbələrinin işçiləri mütəxəssislər, idarə və müəssisələr tərəfindən verilmiş mürəkkəb mövzu sorğularını sistemli şəkildə yerinə yetirirlər. Belə mürəkkəb sorğulara isə geniş mövzu ədəbiyyat siyahıları şəklində yazılı cavab verilir.

Ödənilmiş sorğular mərkəzi kitabxanada üzərinə “Ödənilmiş arayışlar fondu” yazılmış jurnalda qeyd olunur. Jurnalda ayrılmış xüsusi qrafalarda mövzunun adı, mövzunun yerinə yetirilməsində istifadə olunan mənbə, sorğunun nə vaxt daxil olması, ödənilməsi tarixi, sorğunun yerinə yetirən biblioqrafın adı, soyadı qeyd olunur. Ödənilmiş arayışlardan sonralar kitab sərgilərinin, mövzu gecələrinin, oxucu konfranslarının, biblioqrafik xülasələrin və digər tədbirlərin keçirilməsində istifadə olunur. Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonlarının MKS-lərində MKS-də ödənilmiş arayışlar fondunun yaradılmasında əsas məqsəd biblioqrafların təkrar sorğulara artıq vaxt sərf etməsinin qarşısını almaq və oxuculara operativ cavab verməkdən ibarətdir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, hal-hazırda hər bölgə üzrə ödənilmiş arayışlar fondunda 80-yə yaxın mövzu arayışları saxlanılır. [21, s.6]

Ümumiyyətlə, regionun mərkəzi kitabxanalarında soraq və biblioqrafik nəşrlər fondunu komplektləşdirərkən əsasən yerli şərait nəzərə alınır. Rayonun iqtisadiyyatı ilə bağlı materialların toplanmasına xüsusi fikir verilir. Mərkəzi Kitabxananın soraq və biblioqrafik nəşrlər fondu sistemdə olan bütün kitabxanalara da xidmət edir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan rayonların MKS-lərində SBA-nın ikinci əsas tərkib hissəsini kataloq və kartoteka sistemi təşkil edir. Region MKS-lərində kataloqların tərtibi də mərkəzləşdirilmişdir. Belə ki, sistemin bütün filiallarına kitablarla birlikdə kataloq tərtib etmək üçün onların kartoçkalı da hazır şəkildə göndərilir, hər bir kitabdan hansı filiala göndərildiyi mərkəzi kitabxananın əlifba kataloqunda qeyd olunur.

Bu kataloqlarda yerləşən kartoçkaların arxasında həmin kitabın sistemin hansı kitabxanada olduğu qeyd edilir. Çünki mərkəzi kitabxanada elə kitablar vardır ki, onları bütün filiallara göndərmək olmur. Ancaq onların kartoçkaları göndərilir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan rayonların MKS-lərində tərtib edilən kataloqlardan biri də sistemli kataloqdur. Bu kataloqun tərtibinə 1980-ci ildən başlanmışdır. Sistemli kataloqda ədəbiyyatın əks olunmasında rayonların iqtisadiyyatı ciddi şəkildə nəzərə alınır. Burada daha çox inkişaf etmiş kənd təsərrüfatı sahələrinə dair ədəbiyyatın daha dolğun əks olunmasına xüsusi fikir verilir. Bu ədəbiyyat təsnifləşdirilərkən rubrikaların çox olmasına və hər bir rubrikanın arxasında konkret ədəbiyyatın toplanmasına cəhd göstərilir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan rayonların MKS-lərində SBA-nın tərkib hissələrindən biri də bibliografik kartotekalardır. Məlumdur ki, bütün oxucu qrupları dövrü nəşr materiallarına operativ şəkildə müracət edirlər. Buna görə də oxucu sorğularının tam ödənilməsində kataloqlarla yanaşı, kartotekaların da rolu böyükdür.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində kartotekaların təşkili ilə bibliografiya və xidmət şöbələrinin işçiləri məşğul olur. Özaraktervəməzmununagörəkartotekalarındördnövümövcuddur:

1. Məqalələrsistemlikartotekası.
2. Mövzükartotekası.
3. Xüsusi kartoteka.
4. Diyarşünaslıq kartotekası.[9, s.319]

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində mərkəzi kitabxanalarında yaradılan məqalələrin sistemli kartotekası sistemli kataloqun quruluşuna uyğun şəkildə təşkil edilmişdir. Lakin burada hər bir mövzunun daxilində kartoçkalar əlifba üzrə deyil, əks xronoloji qaydada düzülmüşdür. Kartotekada respublika qəzet və jurnallarından rayonların profilinə uyğun ən aktual, elmi cəhətdən əhəmiyyətli və oxucuların marağına səbəb olan məqalələr təsvir edilib düzülür. Bir qayda olaraq bu kartotekaya ancaq MKS-nin abunə olduğu dövrü nəşrlərdən götürülmüş məqalələr daxil edilir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində mərkəzi kitabxanalarda təşkil edilən maraqlı kartotekalardan biri də diyarşünaslıq kartotekasıdır. Bu kartotekada hər bir rayonunun tarixi, iqtisadiyyatı, görkəmli şəxsləri, şəhərdə fəaliyyət göstərən idarə və müəssisələr və mədəni quruculuğu haqqında materiallar verilmişdir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, bu kartoteka oxucuların ən çox istifadə etdikləri kartotekadır. Bu kartotekanın daha da təkmilləşdirilməsi Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonlarına dair ən yeni materialları operativ şəkildə oxuculara çatdırmaq üçün böyük səy göstərilir. Bu məqsədlə də kitabxanaların metodika şöbələrində kartotekanın vəziyyəti dəfələrlə müzakirə edilmişdir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan rayonların Mərkəzi kitabxanalarında tərtib edilmiş kartotekalarda hər il redaktə işi aparılır. Məqalələrsistemlikartotekasındaancaqsonbeşildəçapdançıxanmateriallarsaxlanılır . Kitabxananındiyarşünaslıqkartotekasındaredaktəişixöxehtiyatlaaparılır. İqtisadi

rayonların tarixi, mədəniyyəti, iqtisadiyyatı ilə əlaqədar bölmələrdə materialların yerləşdirilməsinə xüsusi fikir verilir.

Kompüter texnologiyasının kitabxana-bibliografya proseslərinə tətbiqi, internet əlaqələrinin genişlənməsi elektron informasiya daşıyıcılarının inildən- ilə artması MKS-lərdə də bütünlənən məşğul olan şöbələrinə açılmasını zərurətini yaradır.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərindən Qəbələ rayonunda region kitabxana məlumat mərkəzi fəaliyyət göstərir. Məlumat Mərkəzi kompüter avadanlıqları ilə təchiz edilmişdir. Öz ətrafında 1 mərkəzi kitabxana, 3 şəhər filialını, 3 qəsəbə və 20 kənd kitabxanasını birləşdirən Qəbələ rayon MKS 1930-cu ildən mərkəzi kitabxana kimi, 1976-cı ildən isə MKS kimi fəaliyyət göstərir. [7, s.119]

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 06 oktyabr 2008-ci il sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət proqramının 2.1/5 bəndində şəhər və rayon kitabxana filiallarının birləşdirilməsi, onların daha səmərəli fəaliyyət göstərməsi nəzərdə tutulmuşdur. [1]

Bütün tip kitabxanalarda olduğu kimi Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində də bibliografik xidmət iki əsas istiqamətdə aparılır.

1. Soraq-bibliografiya xidməti.
2. Bibliografik informasiya xidməti. [7, s.19]

Soraq-bibliografiya xidməti sorğu-cavab rejimində aparılan bibliografik xidmətdir. SBX zamanı kitabxanaya daxil olan müraciət sorğu, cavab olaraq verilən məlumat arayışadlandırılır. Bütün sorğu və arayışlar hər şeydən əvvəl bibliografik və faktoqrafik ad altında iyerarxiyaya bölünür.

Bibliografik sorğu bibliografik məlumatın verilməsinə tələbdir. Faktoqrafik sorğu cavab olaraq bibliografik konkret fakt, məlumat, hadisə haqqında informasiya verir. Bibliografik və faktoqrafik sorğular şəxsitəhsilə, ümumi təhsilə, istehsalat və elmiişəkməkməqsədilə verilə bilər.

MKS-də SBX-nin keyfiyyət və operativliyi aşağıdakı amillərdən çox asılıdır.

1. Kitabxanada SBA-nın vəziyyəti.
2. SBX sahəsində başqa kitabxanalarla qarşılıqlı fəaliyyət səviyyəsi.
3. Bibliografik təcrübə və ixtisası.
4. Oxucunun bibliografik savadı. [10, s.98]

SBX kitabxanasının ümumi fəaliyyətinin mühüm sahəsi olmaqla, xarakter və məzmununa, məqsəd və vəzifəsinə görə kitabxana işinin digər sahələrindən öz operativliyi ilə fərqlənir.

Bibliografiyaşunaslıqda bibliografik sorğu və arayışlarının təsnifləşdirilməsində müxtəlif meyarlardan istifadə olunur. Onlardan biri verilən arayışların formasıdır. Bu əlamətə görə arayışlar yazılı və şifahi olur. Şifahi arayışların verilməsində əsas tələb yığcamlıq və dəqiqlikdir. Yazılı arayışlar isə kitabxanasının xüsusi blanklarında tərtib olunur.

Bibliografik arayışlar sorğunun məqsədindən asılı olaraq üç əsas növə bölünür.

1. Mövzu arayışı.
2. Bibliografik dəqiqləşdirmə arayışı.
3. Bibliografik ünvan arayışı.[16, s.49]

Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonları üzrə MKS-lərində soraq-bibliografiya xidməti pilləli xarakter daşıyır. Yəni daha sadə sorğular sistemin aşağı pilləsində öz həllini tapır. Arayışların əsas hissəsi mərkəzi kitabxananın bibliografiya şöbəsinin öhdəsinə düşür və nəhayət xüsusi professional sorğular isə həmin ərazidə yerləşən sahəvi elmi kitabxanalar tərəfindən yerinə yetirilir. Çünki mərkəzləşmə SBX sisteminin bütün kitabxanaları ilə qarşılıqlı əlaqə şəklində yerinə yetirməyə imkan verir. Lakin təcrübə göstərir ki, sistemin aşağı pilləli məlumat orqanları daha fəal SBX aparırlar. Heç təsadüfi deyildir ki, MKS-də yerinə yetirilən arayışların yarısından çoxu onların payına düşür.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan rayonların MKS-lərində istər mərkəzi kitabxana, istərsə də kitabxana filialları SBX zamanı müxtəlif tip arayışları yerinə yetirirlər. Məlumdur ki, hər bir arayışın yerinə yetirilməsi prosesində SBA-nın müxtəlif hissələrinə müraciət olunur. Mövzu arayışı - müəyyən bir mövzu üzrə bibliografik məlumatı özündə əks etdirən bibliografik arayışdır. SBX-də mövzu arayışı aparıcı yer tutur. Belə ki, kitabxana təcrübəsindən məlumdur ki, il ərzində oxuculara verilən arayışların 50%-dən 80%-ə qədərini mövzu arayışları təşkil edir.

Məqsəd istiqamətinə görə mövzu arayışları iki qrupa bölünür.

1. Elmi, ixtisas və istehsalat işinə kömək məqsədilə verilən arayışlar.
 2. Təhsilə, şəxsi təhsilə və təbliğat işinə kömək məqsədilə verilən arayışlar.
- [6, s.97]

Mövzu arayışlarının təsnifləşdirilməsində əsas əlamət onların məzmunları götürülür. Bu əlamətə görə elmi-təbii, texniki, ədəbiyyat, incəsənət, tarix və ya ölkəşünaslıq arayışlarına bölünür.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində mövzu arayışlarının müxtəlif elm sahələri üzrə qruplaşdırılması «Arayışların uçotu və bibliografik məsləhətlər» jurnalında qeyd olunur. Bu SBX-nin sahələr üzrə təkmilləşdirilməsinə və eləcə də bibliografik ehtiyatların formalaşdırılmasına imkan verir.

Mövzu arayışının hazırlanmasında ədəbiyyatın seçilməsinə verilən ümumi tələblər keyfiyyət, məzmun və formal meyarlara düzgün riayət olunmalıdır. Mövzu arayışını yerinə yetirərkən keyfiyyətli seçmə meyarı ədəbiyyatın elmi və təcrübi əhəmiyyətini nəzərə almaqdır. Məzmun və formal meyarların yerinə yetirilməsi isə arayışın oxucu və məqsəd istiqamətindən asılı olur.

Seçilmiş materiallar (sənədlər) dövlət standartına uyğun olaraq təsvir edilir, imkan daxilində mövzu arayışının oxucu və məqsəd istiqamətindən asılı olaraq qruplaşdırılır və annotasiya verilir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində oxuculara soraq-bibliografiya xidmətinin əsas tərkib hissələrindən biri də bibliografik ünvan arayışının yerinə yetirilməsidir. Məlumdur ki, bibliografik ünvan arayışının əsas

vəzifəsi oxucuya məlum olan müəyyən bir sənədin və ya onun bir hissəsinin kitabxananın fondunda olub-olmamasının və onun yerini müəyyən etməkdir. Adətən, biblioqraf sənədlər haqqında kifayət qədər dəqiq məlumatla malik olur və buna görə də axtarışın necə və hansı mənbələr üzrə aparılacağı əvvəlcədən məlum olur.

Əgər bir kitab həmin kitabxanada yoxdursa, həmin ədəbiyyatın axtarılması üçün böyük elmi və xüsusi kitabxanaların və yeni ədəbiyyat bülletenlərindən istifadə olunur.

Beləliklə, biblioqrafik ünvan sorğusunun nəticəsi, kitab fondunda sənədin saxlanması şifrəsi göstərilməklə verilən cavab-arayışdan ibarət olur, yaxud da sorğunun KAA vasitəsilə digər kitabxanaya göndərilməsi ilə nəticələnir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan rayonların MKS-lərində mərkəzləşmiş kitabxana sisteminin soraq-biblioqrafiya xidmətinin tərkib hissələrindən biri də dəqiqləşdirici arayışların yerinə yetirilməsidir. Oxucular çox zaman kitabxanaya ona məlum olan müəllifin adı, dəqiq yadında qalmayan əsərlərini, habelə onun əvvəllər istifadə etdiyi və hazırda ancaq mövzusu yadında qalan nəşri tapmaq üçün, məqalədə ədəbiyyat isnadını dəqiqləşdirmək üçün müraciət edirlər. Bütün bu sorğuların dəqiq olmamasının əsas səbəbi oxucunun biblioqrafik savadının aşağı olması, biblioqrafik arayışlarda və mənbələrdə səhvlərə yol verilməsi ilə izah olunur.

Sorğuda təhrif olunan təsvir elementlərinin dəqiqləşdirilməsi və çatışmayan elementlərin axtarılıb tapılması (müəllifin familiyası, əsərin sərlövhəsi, buraxılış məlumatları) biblioqrafik axtarışın ən çox yayılmış formasıdır.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil rayonların MKS-lərinin metodika və biblioqrafiya şöbəsinə daxil olan sorğular içərisində faktoqrafik sorğular - hər hansı bir faktın, hadisənin, tarixin müəyyən olunması haqqında sorğular da çoxluq təşkil edirlər. Faktoqrafik arayış bu və ya başqa bir obyekt, hadisə, proses haqqında daxil olan sorğulara verilir, birbaşa cavablardan (faktoqrafik məlumatlardan) ibarət olur. Əsaslı fakt olaraq qeyd edə bilərik ki, 2017-ci ildə Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonlarının MKS-lərindən Zaqatala MKS-i üzrə cəmi 2012, Qax rayon MKS-i üzrə 2334, Qəbələ rayonu MKS-i üzrə 1209, Şəki rayon MKS-i üzrə 2101 şifahi və yazılı arayış yerinə yetirilmişdir. [12, s.19]

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində oxuculara göstərilən biblioqrafik xidmət növlərindən biri də biblioqrafik informasiya xidmətidir. Biblioqrafik informasiya xidmətinin əsas mahiyyəti ondan ibarətdir ki, kitabxanaya daxil olan yeni ədəbiyyat haqqında oxuculara müntəzəm və operativ məlumat verilsin. Qeyd etmək lazımdır ki, Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonlarının MKS-lərində fərqləndirilməyən - yəni kütləvi biblioqrafik informasiya xidmətinin müxtəlif metodlarından geniş şəkildə istifadə olunur. Kütləvi biblioqrafik informasiya xidmətinin ən geniş yayılmış forması kitabxanaya daxil olan yeni ədəbiyyatın məlumat bülletenidir. Uzun illər Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərində metodiki biblioqrafiya şöbələri sistemin vahid fonduna daxil olan yeni ədəbiyyatın məlumat bülleteni hazırlamışdır. Məlumat bülletenləri yeni daxil olmuş ədəbiyyatın miqdarından asılı olaraq əvvəlki illərdə hər rübdə

hazırlanırdı. Son illər sistemə daxil olan ədəbiyyatın azlığını nəzərə alaraq ildə bir dəfə kitab fonduna daxil olan yeni ədəbiyyatın məlumat bülleteni adı ilə tərtib olunur. Bülletendə materiallar onluq təsnifat üzrə verilir, daxilə isə əlifba qaydasına riayət olunur. Məlumat bülleteni bütün kitabxana-filiallara göndərilir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan rayonların MKS-lərində həm daimi, həm də müvəqqəti sərgilər fəaliyyət göstərir. Daimi sərgilərdən «Heydər Əliyev və Azərbaycan», «Sənin torpağın, sənin tarixin, sənin xalqın», «Xocalı-əsrin faciəsi». Bunlardan əlavə əlamətdar və tarixi günlərlə əlaqədar müvəqqəti sərgilər təşkil edilir. Məsələn, «Bir dəfə qalxan bayraq, bir daha enməz» «Qurban bayramı-əhdə vəfa günüdür», «Dünya azərbaycanlıların həmrəylik günü», «Konstitusiyamızı öyrənək» və s. [14]

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-ləri öz işlərini bilavasitə rayonun iqtisadi, siyasi və sosial inkişafına xidmət etmək, iqtisadiyyatın yüksəldilməsində yaxından iştirak etmək istiqamətində qurur və bütün oxucu qruplarına ixtisaslaşdırılmış informasiya xidməti göstərməyə çalışır. Bunlardan əlavə mərkəzi kitabxana həm filiallarda, həm də xidmət göstərdiyi idarə və müəssisələrdə «Məlumat günü» keçirir. «Məlumat günü» bibliografik materiallar da nəzərə alınmaqla mərkəzi kitabxanaya daxil olan bütün ədəbiyyatın müntəzəm nümayiş etdirilməsi günüdür. «Məlumat günü»nün keçirilmə dövrünü mərkəzə kitabxanaya daxil olan yeni ədəbiyyatın miqdarından asılıdır. «Məlumat günü» müntəzəm olaraq əvvəldən təyin olunmuş gündə keçirilir. Yeni daxil olan ədəbiyyat bir qayda olaraq oxu zalında nümayiş etdirilir və bütün günü davam edir. Mərkəzi kitabxanaya daxil olan bütün materiallar məzmunlarına müvafiq seçilir və ilkin sənədlərlə bir yerdə nümayiş etdirilir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-ləri əlaqədar sahələr və ya aktual problemlər üzrə fondada sənədlərlə bilavasitə tanışlıq üçün sərgi-baxışlar təşkil edir. Ancaq yeni daxil olan materiallarla tanış edən «Məlumat günü»ndən fərqli olaraq sərgi baxışlarda retrospektiv prinsiplə seçilmiş ədəbiyyat da nümayiş etdirilir. Mərkəzi kitabxana xidmət etdiyi ərazidə mövcud olan idarə və müəssisələrlə bağladığı müqaviləyə görə orada sərgi-baxışlar təşkil edir və ədəbiyyatı həmin müəssisənin kitabxanası ilə birlikdə nümayiş etdirir.

İqtisadi regionunun kitabxanalarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə «Sülh mədəniyyəti və dünya uşaqlarla münasibətdə qeyri-zorakılıq beynəlxalq onilliyin (2001-2010)» Azərbaycan Respublikasında qeyd edilməsi ilə bağlı tədbirlər planının icrası üzrə «Uşaqlar sülh istəyir», «Dünyaya sülh gərəkdir», «Azad, müstəqil ölkənin uşaqları», «Mən Vətənimə sevirəm» və s. mövzularda kitab sərgiləri və söhbətlər keçirilmişdir. [14]

Həmçinin region üzrə kitabxanalarda Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş «Uşaqların təlim-tərbiyəsinin yaxşılaşdırılması və hüquqlarının qorunması haqqında» Dövlət Proqramının icrası ilə əlaqədar «Vətən mənə oğul desə...», «Müstəqilliyimiz əbədidir», «Bu torpağın daşı mənəm», «Mənim ilk müəllimim» və s. mövzularda söhbətlər, ucadan oxular, səhərcik, ədəbi-bədii gecələr keçirilmişdir. Həmçinin Azərbaycan Gəncliyi Dövlət proqramı (2005-2009-cu illər) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

ilə təsdiq edilmiş «Gənclərdə vətənpərvərlik və vətəndaşlıq hisslərinin yüksəldilməsi» Proqramının icrası ilə əlaqədar «İgid ölür, adı qalar», «Vətənin keşiyində», «Gəncliyimiz-sabahımızdır», «Odlar yurdu Azərbaycan», «Şəhid oğullar», «Vətəni sev və qoru», «Ordum varsa-yurdum var», «Sizinlə fəxr edir vətən», «Sabahın qurucuları» və s. mövzularda söhbətlər, görüşlər, kitab sərgiləri keçirilmişdir. [15]

2017-ci ildə Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərinin kitabxanalarında Beynəlxalq Ana dili münasibəti ilə «Ana dili yüksəliş yollarında», «Dilimiz milli mədəniyyətimiz», «Dilimiz milli varlığımız», «Heydər Əliyev və Azərbaycan dili» və s. mövzularda kitab sərgiləri təşkil edilmiş, elmi-praktik konfrans, sual-cavab gecələri keçirilmişdir. [14; 15]

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-lərinin xidmətindən mədəniyyət, təhsil və səhiyyə, İcra hakimiyyəti orqanları, hüquq-mühafizə orqanları, hərbi komissarlıq, «N» sayılı hərbi hissələri, bələdiyyələr, özəl və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan qurumlar, dövlət müəssisələri istifadə edirlər.

Respublika Mədəniyyət işçilərinin hazırlıq və ixtisasartırma kursuna 2017-ci ildə Balakəndən 5 nəfər, Zaqataladan 6 nəfər, Şəkidən 8 nəfər, Qəbələdən 6 nəfər ezam edilmişdir.

M.F.Axundov adına Milli Kitabxana ilə Şəki-Zaqatala iqtisadi regionu üzrə rayonların MKS-ləri arasındakı əlaqələr 2010-2017-ci illərdə nisbətən artmışdır. Milli kitabxanadan 2009-cü ildə hər iqtisadi rayona 200-ə qədər, ədəbiyyat hədiyyə edilmiş, əlamətdar və tarixi günlər təqvimini ilə əlaqədar vəsaitlər, normativ sənədlər, metodiki tövsiyyələr, «Birillik Azərbaycan Kitabı» (1990-1991, 1991-2000, 2010-2017-ci illər) və metodiki məktublar daxil olmuşdur.

Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən aparılmış yoxlamanın nəticəsi olaraq Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonlarının MKS-lərində iş fəaliyyətində dönüş yaradılmış, qeyd edilmiş nöqsanlar aradan qaldırılmışdır.

Şəki-Zaqatala iqtisadi regionuna daxil olan rayonların MKS-lərinin fəaliyyəti barədə müntəzəm olaraq kütləvi informasiya vasitələrində, regional yerli TV-də, yerli qazetlərdə məlumat xarakterli verilişlər və məqalələr getmişdir. Rayon MKS-in işi ilə əlaqədar «Mədəni-Maarif» jurnalında, «Söz» qəzetində, «Kitab bilik mənbəyidir», «Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənəti» qəzetində «Kitabxanaların xidmətindən istifadə edənlərin sayı artmaqdadır» başlığı ilə məqalələr verilmişdir. 2005-2010-cu illərdə «Qütb TV», «Xəyal TV»-də «Quba TV»-də MKS-də keçirilən kütləvi tədbirlər, görüşlər, ədəbi-bədii gecələr işıqlandırılır. [14; 15]

Kitabxana filiallarına metodiki köməkliyin göstərilməsində MKS-lərdə müxtəlif forma və metodlardan istifadə edilir. 2009-cu ildə Balakən MKS-də filiallara 133, Oğuz MKS-də 96, Qəbələ MKS-də 87, Qax MKS-də 67 metodiki gediş edilmiş, onlara yeni daxil olunmuş ədəbiyyatın uçuğu və təbliği, fondların elm sahələrinin təşkili üzrə metodiki tövsiyələr verilmişdir. [15]

Əlavə olaraq kitabxanaçılarla elektron kitabxana resurslarından istifadə ilə əlaqədar 23 təlim və tədbir keçirilmişdir. 2016-cı ildə RKMM-im xidmətindən 806 nəfər istifadəçi yararlanmışdır. Onlardan 376 nəfər kişi, 430 nəfər qadındır. O cümlədən, istifadəçilərin 225 nəfəri tələbə, 11 nəfəri media nümayəndəsi, 1-i

elmlər doktoru, 41 nəfəri kitabxanaçı, 12 nəfəri sahibkar, 7 nəfəri dövlət məmuru, 7 nəfəri hüquqşünasdır. RKMM-in xidmətindən həmçinin 273 nəfər məktəbli, 104 nəfər işsiz, 16 nəfər mühəndis, 26 nəfər iqtisadçı istifadə etmişdir. RKMM-də həmçinin şagird, tələbə və müxtəlif peşə sahibləri üçün ingilis dilini öyrənənlər üçün danışıq klubu, tarix dərnəyi fəaliyyət göstərir. [15]

2015-ci ilin dekabr tarixindən Şəki-Zaqatala MKS-lərinin nəzdində fəaliyyət göstərən Kitabxana Məlumat Mərkəzində 2016-cı ildə kitabxanaçılara və digər oxucu (istifadəçi) qrupları üçün kompüter və internetdən istifadənin xüsusi tədrisi üzrə təlim və kurslar keçirilmişdir. 2016-cı ildə RKMM-in xidmətindən 1151 nəfər istifadə etmişdir. Onlardan 476 nəfəri kişi, 675 nəfəri qadındır. [15]

Ümumiyyətlə, Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonlarının MKS-lərinin iş təcrübəsinin tədqiqi nəticəsində məlum olmuşdur ki, oxuculara biblioqrafik xidmət göstərilməsində kitabxananın soraq-biblioqrafiya aparatından, məlumat bülletenlərindən, kitab sərgisi, mütəxəssis günü, sərgi-baxışlar və müxtəlif mədəni kütləvi tədbirlərdən geniş şəkildə istifadə olunur. Bu sahədə Regional məlumat mərkəzinin fəaliyyəti xüsusilə böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Beləliklə, Şəki-Zaqatala iqtisadi regionunda biblioqrafik fəaliyyətin təşkili ölkədə kitabxana-biblioqrafiya və informasiya işi sahəsində dövlət siyasətinin təməl prinsiplərinə, kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiyaşünaslıq elmlərinin fundamental əsaslarına, müvafiq sahə üzrə qabaqcıl təcrübənin mütərəqqi müddəalarına əsasən həyata keçirilir, mövcud problemlərin həlli yolları müəyyənləşdirilir, sahənin modernləşdirilməsi və perspektiv inkişafı istiqamətlərində məqsədyönlü iş aparılır.

Ədəbiyyat

1. «Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı»// Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya: elmi- nəzəri, metodiki və təcrübi jurnal.-2008.-№ 2.-s.6-29.
2. «Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008-ci illər)»// Azərbaycan.- 2004.- 11 fevral.
3. «Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı».-Bakı: Nurlar, 2009.-184 s.
4. Əliyev, Z.H. Biblioqrafik informasiya sənəd informasiya tələbatının ödənilməsində mühüm vasitədir // Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya: Elmi-nəzəri və təcrübi jurnal, 2004, №1,s.82-87.
5. Əliyev, Z.H.Biblioqrafik informasiya və onun elmi mahiyyəti // Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya: Elmi-nəzəri və təcrübi jurnal. 1998, №1,S.19-27.
6. Əliyev, Z.H. “Müasir biblioqrafik fəaliyyətin təşkili, inkişafı və tətbiqi məsələləri” // Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya: elmi-nəzəri, metodiki və təcrübi jurnal.-2009.-№1.-s.91-98.
7. İsmayılov, X.İ. Kitabxana menecmentinin əsasları: dərs vəsaiti. Bakı, 2005,199 s.
8. İsmayılov, N.İ Azərbaycan biblioqrafiyasının biblioqrafiyası: Biblioqrafik vəsaitlərin göstəricisi / Elmi red.: Z.H.Əliyev. Bakı: Mütərcim, 2003, 111 s.
9. İsmayılov, X.İ. İsmayılov, N.İ. Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının biblioqrafik informasiya təminatı// Humanitar elmlərin öyrənilməsinin aktual problemləri: ali məktəblərarası elmi məqalələr məcmuəsi.-Bur.7.-Bakı: Mütərcim, 2007.-s.318-320.

10. İsmayılov, N.İ. Azərbaycanda kitabxana-biblioqrafiya ehtiyatlarının yerləşməsi və istifadəsinin bəzi məsələləri.// Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya: elmi- nəzəri və təcrübi jurnal.-B.:BUN,1999,-№1, s. 94-100.
11. İsmayılov, N.İ. Azərbaycanın kitabxana-biblioqrafiya ehtiyatı// Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya: elmi- nəzəri və təcrübi jurnal.-B.: BUN, 1998.-№2,-s. 81-89.
12. «Kitabxanaların fəaliyyəti haqqında» statistik müayinənin nəticələri barədə. Statistik bülleten. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi.-Bakı.-2009.-88s.
13. Vəzirova, R.Ə Cəmiyyətin informasişlandırılmasında biblioqrafik xidmətin rolu//BDU-nun Xəbərləri: Humanitar elmlər seriyası.-2003.-№4.-S.272-276.
14. Regionun MKS-lərinin 2010-2017-ci il hesabatları.
15. Regional kitabxana məlumat mərkəzinin 2010-2017-ci il hesabatı.